יא א מיי' פ"ו מהלכות בית הבחירה הל' טו ופסק דאוכלין שם פ"ט:

תורה אור

ג' זקנים א] וזה אחד מהן *רבי ישמעאל אומר יכול יעלה אדם מעשר שני לירושלים ויאכלנו בזמן הזה ודין הוא בכור טעון הבאת מקום ומעשר טעון הבאת מקום מה בכור אינו אלא בפני הבית אף מעשר אינו אלא בפני הבית, מה לבכור שכן טעון מתן דמים ואימורים לגבי מזבח, ביכורים יוכיחו, מה לביכורים שכן טעונין הנחה, ת"ל *והבאתם שמה עולותיכם וגו' מקיש מעשר לבכור מה בכור אינו אלא בפני הבית אף מעשר אינו אלא בפני הבית וניהדר דינא וניתי במה הצד: משום דאיכא למיפרך מה להצד השוה שבהן שכן יש בהן צד מזבח, ב] מאי קסבר אי קסבר *קדושה ראשונה קידשה לשעתה וקידשה לעתיד לבא אפילו בכור נמי ג] ואי קסבר לא קידשה לעתיד לבא ד] אפילו בכור נמי תיבעי, אמר רבינא לעולם קסבר לא קידשה והכא במאי עסקינן בבכור שנזרק דמו קודם חורבן הבית וחרב הבית ועדיין בשרו קיים ואיתקש בשרו לדמו מה דמו במזבח אף בשרו במזבח, ואתי מעשר ויליף מבכור, *וכי דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בהיקש: מעשר דגן: חולין הוא הניחא למ"ד *בתר למד אזלינן אלא למ"ד בתר מלמד אזלינן מאי איכא למימר? דם ובשר חדא מילתא היא, כי סליק רבין אמרה לשמעתא קמיה דרבי ירמיה, אמר: *בבלאי טפשאי אמטול דיתבי בארעא חשוכא אמרי שמעתא דמחשכא, לא שמיע להו הא *דתניא בשעת סילוק מסעות קדשים נפסלין וזבים ומצורעים משתלחים חוץ למחיצה ותניא אידך בשני מקומות קדשים נאכלים: ה] מאי לאו ו] הא בקדשי קדשים הא בקדשים קלים אמר רבינא ז] אידי ואידי בקדשים קלים ולא קשיא הא

ג' זקנים דבר אחד מפי כל זקן וזקן : **ר' ישמעאל אומר כו'** · זו היא אחת מהן : **יכול יעלה אדם מעשר שני** · דקסבר קדושת הארץ לא בטלה וצריכה הפרשת מעשרות מן התורה ח] וקאמר יכול יאכלנו עכשיו בירושלים בלא פדיון : **ת"ל וכו'** · ולקמיה פריך מאי שנא בכור דפשיטא ליה ומאי שנא מעשר דמיבעיא ליה : **שכן טעון מתן דמים** · הלכך צריך בית ומזבח : **בכורים יוכיחו** · שאין טעונין מתן דמים וצריכין בית כדכתיב ט] לפני מזבח (דברים כו) : **שכן טעון הנחה** · הלכך בעו בית דהוזקקו למזבח לכך : **ת"ל כו'** · ולקמיה פריך וליהדר דינא וליתי במה הצד : **צד מזבח** · זה למתן דמים ואלו להנחה : **מאי קסבר** · האי תנא דפשיטא ליה בכור י] ממעשר : **אי קסבר קדושה ראשונה של בית קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבא** · כי היכי דס"ל בקדושת הארץ וקמיבעי ליה מי קרינא ביה לפני אלהיך או לא, וקפשיט מעשר מבכור : **אפילו בכור נמי** · אפילו בכור יקריב ויאכל דהא מאן דאית ליה קדשה לעתיד לבא אית ליה שמקריבין אע"פ שאין בית כדאמרינן במגילה יא] (דף י') : ס"ג **ואי קסבר לא קדשה אפי' בכור נמי תיבעי** · ואי קסבר קדושת בית בטלה יב] לה ומיבעי *לה במעשר הואיל ואינו צריך לבית מי מיתאכיל בירושלים ולפני ה' קרינא ביה או לא : **אפילו בכור כה"ג נמי תיבעי ליה** · כגון יג] *שקרבו דמיו ואימוריו וחרב הבית ובשרו קיים מהו שיאכלוהו : **אמר רבינא לעולם קסבר לא קדשה** · והכא דקפשיט ליה מעשר מבכור בבכור שאינו צריך לבית דומיא דמעשר יד] קפשיט ליה דפשיטא ליה גביה דלא *מיתאכיל : **דאיתקש בשרו לדמו** · טו] ואת דמם תזרק ואת חלבם תקטיר ובשרם יהיה לך (במדבר יח) וילף מיניה בשעה שאתה ראוי לזרוק את הדם אתה אוכל את הבשר ולא אחר שנהרס המזבח : **וכי** · בשר הלמד בהיקש מן הדם חוזר ומלמד בהיקש על המעשר טז] : **לשמעתא** · הא דאביי דאמר קדשים קלים נפסלין בפגימת המזבח ומייתי לה מדרשא דרבי יוסי : **בשעת סילוק מסעות** · כשמורידין את המשכן ומסלקין את המזבחות בעת המסעות במדבר : **קדשים נפסלים** · בשר קדשי קדשים *וקא סלקא יז] דעתך מפני סילוק המזבח הוא מדקתני זבין ומצורעין משתלחין שאין מצורע נכנס לדגלי השבטים ולא זב למחנה לוים נושאי הארון כדאמרינן לקמן (דף סא:) אע"פ שנסע, אהל מועד הוא אלמא נפסלין דקאמר לאו משום דמיפסלי ביוצא הוא דהא אהל מועד חשיב ליה יח] : ותניא אידך גרים: **בשני מקומות** יט] **נאכלין** · אחד במקומן במחנות האמורות בהן כשהמשכן במקומו ואחד בכל מקום שיהא שם דרך הליכתן משנסעו, וקשיין אהדדי : **מאי לאו** · קמייתא בקדשי קדשים והא בקדשים קלים : הכי גרסינן מאי לאו הא בקדשי קדשים הא בקדשים קלים : **אידי ואידי קדשים קלים ולא קשיא** · קמייתא רבי

מאי קסבר האי תנא · דפשיטא ליה בכור טפי ממעשר אי קסבר קדשה לעתיד לבא בקדושת הארץ וקמבעיא ליה אי קרינא ביה לפני ה' אי לא אפי' בכור נמי יקרב ויאכל דמאן דאית ליה קדשה קסבר דמקריבין אע"פ שאין בית כדאיתא פ"ק דמגילה (דף י') ואי קסבר לא קדשה דבטלה קדושת כ] *הארץ ומבעיא ליה במעשר משום דאינו צריך לבית כא] ומיתאכיל בירושלים אי קרינא ביה לפני ה' אי לא אפי' בכור נמי תיבעי היכא דהוי כעין מעשר כגון בכי ה"ג שאינו צריך לבית שקרבו דמיו ואימוריו וחרב הבית ובשרו קיים מהו שיאכלוהו ומסיק דקסבר לא קידשה והא דפשיטא ליה בבכור משום דאיתקש בשרו לדמו ולא אכיל בשר אלא בשעה הראויה לזריקת דם ולא משנהרס זו היא גירסת הקונטרס ופירושו ואם תאמר אי קסבר לא קדשה היכי משכחת מעשר שני דאורייתא כיון דבטלה קדושת הארץ כב] וי"ל דאי קסבר לא קידשה מוקמינן ליה למעשר שגדל בפני הבית כמו שפירש בקונטרס כג] [גבי] בכור שקרבו דמו ואימוריו וחרב הבית ובשרו קיים א"נ אפי' קסבר לא קדשה הני מילי קדושת הבית אבל קדושת הארץ לא בטלה ונתחייבו בתרומות ומעשרות כדאשכחנא (לקמן דף קיב:) כשחרב שילה שבטלה קדושת הבית ולא בטלה קדושת הארץ וא"ת כיון דלא קידשה והותרו הבמות כד] יהא נאכל בכל ערי ישראל לספרים דגרסי' לקמן בפ' בתרא (דף קיב:) באו לנוב וגבעון הותרו הבמות מעשר נאכל בכל ערי ישראל וי"ל דלפי אותה גירסא לא מתוקם הכא אלא במעשר שגדל לפני הבית והוזקק להבאת מקום כה] ואינו נאכל בכל ערי ישראל וקשה לפירוש הקונטרס מאי דוחקיה דרבינא לומר לא קדשה ופליג אכוליה הש"ס דקים לן ירושלים אין אחריה היתר כדתנן בפרק בתרא (גם זה שם) לימא דלעולם קסבר קדשה כו] ובכור שנזרק דמו ונפגם המזבח דאין בשרו נאכל בפגימת המזבח ומיהו מלי למימר דלישנא דברייתא קשיתיה דקתני מה בכור אינו אלא בפני הבית דמשמע בית ממש צריך ואי קדשה למה לי בית הלא מקריבין אע"פ שאין בית ואין צריך רק מזבח משום דאיתקש בשרו לדמו אבל ה"ה דלעולם מצי סבר קדשה דכיון דנזרק דמו ואח"כ חרב אין אוכלין בשרו משום דאיתקש לדמו *מיהו האי בפני הבית היינו בפני מזבח ולאו בית ממש קאמר אבל קשה מאי קאמר אפילו בכור נמי תיבעי ולא*) תבעי מעשר אדרבה כיון דלא קדשה פשיטא כז] לא קרינא ביה לפני ה' דמחיצה להכול דאורייתא ועוד דבכור פשיטא דמפסיל ביוצא כשחרב הבית ונפלו מחיצות כיון דלא קדשה ומה צריך כלל כח] היקישא דבשר ודסוכי תימא כשחרב הבית ונהרס המזבח אבל חומות ירושלים כט] קיימת ולא בטלה קדושתה לענין קדשים קלים ומעשר שני זהו תימה לומר דהא ירושלים לא נתקדשה אלא בשביל הבית ואיך יתכן שקדושת הבית תבטל וקדושת ירושלים קיימא לכך נראה כמו גירסת הספרים אי קסבר קדשה אפילו בכור נמי ואי קסבר לא קדשה אפילו מעשר נמי אמר רבינא לעולם קסבר קדשה וכו' והכי פריך אפילו בכור נמי משכחת לה בלא חומות ירושלים ובלא חומת עזרה כמו שפירש בקונטרס דמקריבים אע"פ שאין בית כלומר יבנה המזבח ויזרוק הדם ויאכל הבשר אבל בלא מזבח פשיטא ליה דאינו יכול להקריב כדאמרי' לעיל (דף נט') מודה רב בדמים אע"פ שהבית קיים וכל שכן בזמן הזה ואי קסבר לא קדשה קדושת הבית לבטות המזבח וכל שכן קדושת ירושלים אבל קדושת הארץ קיימת להתחייב בתרומה ומעשר כמו בנוב וגבעון אפילו מעשר יהא ל] פסול פשיטא דאין לו היתר בירושלים ולא גרסינן לקמן פ' בתרא (דף קיב:) מעשר שני נאכל בכל ערי ישראל ואי גרסינן ליה צריך לומר דהכי פריך אפילו מעשר **) שני יהא פשיטא דאין חייב להעלותו ואמאי קאמרת יכול יעלה אדם דמשמע

*) נ"ל מיבעיא נ"ק **) מעשר יהא כו'

נ"א הבית נ"ק

[חגיגה ג: וש"נ]

נ"ק

מכות יט. תמורה כא.

[במכות ובתמורה ובתוספתא פ"ג דסנהדרין איתא ת"ל ואכלת לפני ה' אלהיך [וגו'] מעשר דגנך תירושך ויצהרך ובכורות בקרך וצאנך מקיש מעשר *לבכור וכו' וכ"א בילקוט רמז תתנ"ז]

ליה נ"ק

[לעיל מה. מכות יט.]

נ"ל שזרקו דמיו וקרב אימוריו נ"ק

שם [תמורה כג:]

יומא כו. פסחים לה: מנחות נג. [בכורות כה: כתובות עה.]

תוספתא דכלים פ"א [מנחות נה.]

גליון הש"ס

רש"י ד"ה קדשים נפסלים וקס"ד מפני סלוק וכו' · לשון קס"ד מוקשה הא זה קיימא גם לפי המסקנא · ואין דבר זה נוגע לס"ד ולמסקנא :

שיטה מקובצת

א] על תיבות א) וזה [אחד] מהן נרשם עליו ק' : ב] מאי קסבר [כו'] (קידשה) אפילו בכור נמי ' יקריב ויאכל אף על גב דליכא מזבח ובעי מתן דם יבנה מזבח ויקריב כיון דקסבר קידשה לעתיד לבא מקריבין אע"פ שאין בית וא"ת ודילמא אה"נ והא דקאמר אינו נאכל היינו כל זמן שלא נבנה המזבח וי"ל דע"כ משום חיסרון הקרבה לא קאמר דאינו נאכל דא"כ אמאי פריך בברייתא מה לבכור שכן טעון מתן דמים לימא משום דמחוסר תיקון מה שאין כן במעשר אפילו יהיו שוין בתמורותיהן' הר"פ: ג] ואי [קסבר] לא קידשה ' וא"ת א"כ מעשר אמאי נהג וי"ל ראע"ג דקדושת הבית בטלה קדושת הארץ כו' וא"ת א"כ למה נקט ירושלים אפילו בכל א"י נמי יהא נאכל מעשר שני כ) כדאמרינן לקמן למ"ד דקדושת הארץ לא בטלה באו לנוב וגבעון כו' בכל ערי ישראל וי"ל דמיירי במעשר כו' : ד] אפילו בכור נמי תיבעי ' וא"ת והלא טעון מתן דמים ואימורים וכיון דלא קדשה לעתיד לבא א"כ לא שייך לומר דיבנה המזבח וי"ל דמיירי בבכור שנזרק דמו קודם חורבן הבית ומשני רבינא הב"ע כו' אע"ג דזה היה יודע. גם המקשן דמיירי בבכור דומיא דמעשר שאינו מחוסר כי אם אכילה אלא משום מסקנא דאיתקש נקט ליה הב"ע בבכור שנזרק דמו כו' ומ"מ אינו נאכל משום דאיתקש בשרו לדמו כו' ויליף מיניה כו' וכיון דגלי בבכור ה"ה בשאר קדשים קלים וכמו דאמרינן אי אתה אוכל משנהרס ה"ה אי אתה אוכל משנפגם כל זה שיטת הקונטרס וקשה אמאי קאמר בכור נמי תבעי אם נקרא לפני ה' הא פשיטא דאינו לפני ה' ומחוסר קלעים הוא כיון דלא קדשה ומעשר נמי לא ועוד לפי מאי דמשני לא קדשה למה לי [למימר] גבי מעשר משום דאיתקש לבכור תיפוק ליה כיון דלא קדשה א"כ מעשר אינו נאכל משום דמחוסר קלעים היא ועוד דפירש דכמו דאינו נאכל לאחר שנהרס המזבח כך לא נאכל לאחר שנפגם לא דמי דשאני התם דלית ליה תקנה כיון דלא קדשה לפי מאי דמשני רבינא' לכך נראה דגרסינן ואי קסבר לא קדשה אפילו מעשר נמי לא ' כלומר לא יהא נאכל בלא פדיון כיון שחרב הבית דלא קדשה ואין זה לפני ה' ואמאי מספקא ליה במעשר טפי מבבכור ומשני רבינא לעולם קסבר קדשה וכ"ת אפילו בכור נמי יקריב ויאכל אה"נ אם לא נזרק דמו כבר אלא הב"ע שנזרק כו' ולכך בשרו אינו נאכל דאיתקש בשרו לדמו והשתא ניחא הכל והוי ממש ראיה לנפגם המזבח כיון דאית ליה דקדשה לעתיד לבא וכיון דנהרס אינו ראוי לזריקה מחמת פגימת המזבח [נמי אינו ראוי לזריקה] ובשר נמי אינו נאכל ' תוס' מהר"פ : ה] מאי לאו הא בקדשי קדשים והא בקדשים קלים' פ"ה הא דאמרינן בשני מקומות נאכלין בשעת חנייתן ובשעת מסען היינו בקדשים קלים דהא למאי ניחוש לה אי משום יוצא והא מחנה ישראל קיים אף לאחר שנסעו וקדשים קלים נאכלים במחנה ישראל ועוד הוא קיים כדקתני לקמן אע"פ שנסע אהל מועד [הוא] ואי משום פגימת המזבח שהרי כיון שנסתלקו אין לך פגימת מזבח גדול מזה מ"מ קדשים קלים אינם נפסלים בפגימת המזבח והא דקתני באידך ברייתא קדשים נפסלים היינו קדשי קדשים ומשום סילוק המזבח שמסלקין אותו בשעת מסעות וליכא למימר משום יוצא שהרי זבין ומצורעין משתלחין ולא נהירא דבפרק שתי הלחם משמע דלחם הפנים מיפסל משום יוצא מדנפסל בשעת סילוק מסעות לכך נראה דודאי אין אהל מועד קיים לענין קדשי קדשים ולחם הפנים שטעונין לפנים מן הקלעים דבסילוק הקלעים נפסלים ביוצא והא דאמרינן אע"פ שנסע אהל מועד הוא לאו לענין מחנה שכינה קאמר דבקלעים תליא מילתא הואיל ונסתלקו הקלעים פקע מחנה שכינה אלא לענין מחנה לויה ומחנה ישראל קאמר ולכך מצורע משתלח חוץ לדגלו אף ממחנה ישראל וגם חוץ למחנה לויה ומ"מ מייתי שפיר הכא מקדשים קלים דע"כ משום סילוק מזבח איצטריך לאשמועינן דהם נאכלים דמשום יוצא הא לא שייך בהו כדפי' וא"ת ובפ' שתי הלחם מנלן דנפסלים בשעת מסע משום יוצא דילמא דמשום פגימת המזבח הוא ותירץ הר"ם דמשמע ליה דנפסלים ר"ל לעולם דלית להו תקנתא כשחזרו והקימו אותו ובנאוהו אלא ודאי משום יוצא קאמר ' מהר"פ : ו] הא בקדשי קדשים והא בקדשים קלים ואפילו לר' ישמעאל דליכא למימר דר' ירמיה בא להוכיח דאיכא תנא דקאמר בקדשים קלים דאין לחוש באכילה משום פגם מזבח דהא אפילו אביי יודה בזה כדמסיק בשינויא הא ר' ישמעאל הא רבנן אלא ודאי בא ר' ירמיה להוכיח דאפי' ר' ישמעאל מכשיר בקדשים קלים ואע"ג דאשכחן בהדיא דר' ישמעאל פליג בבכור כדאסיקנא משום דאיתקש בשרו לדמו סבירא ליה לר' ירמיה דדוקא בבכור גלי ומשני אידי ואידי אף בקדשים קלים והא ר"י כו' ואיבעית אימא אידי ואידי בקדשי קדשים ולא בקדשים קלים ואי משום היקשא דהבאתם שמה זבחכם ומעשרותיכם וגו' בכורות בקרכם וצאנכם קסבר ר' ירמיה דדוקא מעשר דסמיך טפי לבכור איתקש לבכור ולא זבחכם דהיינו שאר קדשים קלים דאפסיק ליה מעשרותיכם בין זבחכם לבכור ' מהר"פ : ז] אידי ואידי בקדשים קלים כו' והשתא נפסלים משום סילוק מזבח הוא והא דמוכח בפרק שתי הלחם דמשום יוצא הוא היינו דלא כרבינא דודאי בקדשים קלים לא שייך למיפסילנהו משום יוצא דסילוק מסעות כדפי' ' מהר"פ : ח] התורה א"נ במעשר שהופרש קודם שנטלה הארץ קאמר וקאמר יכול יעלנו ויאכלנו עכשיו : ט] כדכתיב והניחו לפני : י] בכור טפי ממעשר : יא] במגילה פ"ק : יב] הבית בטלה ליה ומבעיא ליה במעשר כו' מי מיתאכיל בירושלים : יג] כגון בכור שקרבו : יד] דמעשר עסקינן דפשיטא ליה גביה דלא מיתאכיל הס"ד: טו] לדמו' דכתיב ואת : טז] המעשר ' ושיטתא רישא דברייתא הכי איתא מה בכור כי האי אינו נאכל כו' מה לבכור שכן חמור שמתחלה הוצרך מתן דמים ואימורים למזבח בכורים יוכיחו שאין לך בכורים צריכים מזבח ואין נאכלים אלא בפני הבית דכתיב והניחו : יז] דעתיה מפני ואות ד' נמחק : יח] ליה' ואי' קשיא הא דתניא במס' תענית (דף כ) הוגלו הפרכת הותרו הזבין ומצורעי' ליכנס לשם ובמס' מנחות [דף לה.] רמינן להו אהדדי ומוקמינן להו כתנאי: יט] מקומות קדשים נאכלין : כ] קדושת הבית ומבעיא: כא] ומיתאכיל ' ס"א אי מיתאכיל בירושלים. דקרינא כו': כב] הארץ ולמה נוהג מעשר וי"ל : כג] ובבכור שקרבו תיבת גבי ל"ש: כד] הבמות הא נאכל בכל ערי ישראל לספרים דגרסי לקמן : כה] תיבת ואינו ל"ש ותיבות נאכל בכל ערי ישראל נמחק: כו] קדשה ובבכור: כז] פשיטא דלא קרינא ביה לפני ה' רבעינן מחיצות לאכול: כח] כלל להיקשא: כט] ירושלים קיימות ולא: ל] תיבת פסול נרשם עליו ק':

מדם

א) וכן במכות ובתמורה שם ובתוספתא דסנהדרין פ"ג ליתא לתיבות וזה אחד מהן וכ"מ מפרש"י : ב) נ"ל כדתנן לקמן (דף קיב) באו כו' וי"ל דמיירי במעשר שגדל לפני הבית והוזקק להבאת מקום [ועי' בתוס' כאן ד"ה מאי]

תת נושא
בכור ומעשר, יכול יעלה ויאכלם בירושלים בזמן הזה

מבנה
△ שלבים - מאי קסבר התנא

נושא (המשך)
שנת של ר' ירמיה - דאין לפסול שקדשים קלים נפסלים בפגימת המזבח מאחר דרואים (משנתנו) דאפילו אם נסתלק המזבח לגמר, לא נפסלו קדשים קלים

מבנה
◇ דרכים ליישב הסתירה בין ב' מקורות בענין אכילת קדשים בשעת סילוק המסעות

דברים כו:ד
ולקח הכהן הטנא מידך והניחו לפני מזבח ה' אלקיך

דברים יב:ו
והבאתם שמה עולותיכם וזבחיכם ואת מעשרותיכם ואת תרומת ידכם ונדריכם ונדבותיכם ובכורות בקרכם וצאנכם